

Rezerwa produkcyjna

Rezerwa zdolności produkcyjnej (Rz) to różnica między wielkością obliczonej zdolności produkcyjnej (Zp), a osiąganymi rozmiarami produkcji w przedsiębiorstwie (Pr).

$$Rz = Zp - Pr \text{ (jedn.prod)}$$

Obecność rezerw jest niezbędne ze względu na ryzyko w procesach gospodarczych. Wielkość rezerw musi być celowa, podlegać optymalizacji zawierającej koszty utrzymania oraz zmieniający się popyt rynkowy.

Znajomość rezerw zdolności produkcyjnej jest konieczna do określenia wzrostu produkcji (głównie bezinwestycyjnego), oraz do określenia poprawy efektywności procesów inwestycyjnych.

Rezerwy intensywne

Można je stosować poprzez:

***zmniejszenie czasu maszynowego przypadającej na j.p.**

Można polepszyć, dzięki zastosowaniu wydajniejszej technologii produkcji oraz intensyfikacji procesów technologicznych. Za wielkość czasu maszynowego wpływa również liczba pracowników oraz ich kwalifikacje.

***zmniejszenie udziału czasu pomocniczego i pozostałych składników w ogólnym czasie pracy urządzenia**

Redukcję czasu pomocniczego można uzyskać poprzez mechanizacje czynności pomocniczych (np. nakładania, zdejmowania materiałów i narzędzi) oraz zwiększeniu seryjnej produkcji.

***likwidację nieprodukcyjnego biegu maszyn**

Zależny jest z produkowaniem i naprawianiem braków oraz innymi czynnościami spowodowanymi odstępniem od zaplanowanej technologii. Nie korzyścią jest niewłaściwe, niezgodne z przeznaczeniem wykorzystywanie maszyn i urządzeń.

Rezerwy ekstensywne

Do rezerw ekstensywnych zaliczane są przestoje w pracy maszyn i urządzeń

Przestój - czas bezczynności urządzenia z powodu braku obsady, gdy znajduje się w remoncie, lub oczekuje na remont, również gdy nie może funkcjonować z powodu braku narzędzi, materiałów, energii. Straty czasu mogą wynosić od kilku do kilkunastu godzin.

Przestój całozmianowe- spowodowane są długotrwałym ustawianiem oraz zwracaniem do użytku środków trwałych. Przestoje maszyn konieczne spowodowane są koniecznością dokonywania remontów. Często przestoje te, są planowane oraz niezbędne.

Strata- przerwy spowodowane długotrwałymi remontami, awariami, brakiem materiałów, oraz innymi problemami organizacyjnymi

Przerwy w czasie dnia pracy - przerwy spowodowane przez pracowników obsługujących środki pracy. Przykładowe przestoje z winy robotnika: nieobecność na stanowisku pracy roboczym, spóźnianie się do pracy, wcześniejsze kończenie pracy